HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

20 mai 2010 *

În cauza C-308/08,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 226 CE, introdusă la 10 iulie 2008,

Comisia Europeană, reprezentată de doamnele S. Pardo Quintillán și D. Recchia, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamantă,

împotriva

Regatului Spaniei, reprezentat de doamna N. Díaz Abad, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârât,

* Limba de procedură: spaniola.

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul J.-C. Bonichot, președinte de cameră, domnii C. W. A. Timmermans, K. Schiemann, P. Kūris și L. Bay Larsen (raportor), judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,
grefier: domnul R. Grass,

având în vedere procedura scrisă,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă, Comisia Comunităților Europene solicită Curții să constate că Regatul Spaniei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul Directivei 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO L 206, p. 7, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 109, denumită în continuare „Directiva habitate"), astfel cum a fost interpretată prin Hotărârea din 13 ianuarie 2005, Dragaggi și alții (C-117/03, Rec., p. I-167), și prin Hotărârea din 14 septembrie 2006, Bund Naturschutz in Bayern și alții (C-244/05, Rec., p. I-8445), precum și în temeiul articolului 12 alineatul (4) din această directivă, în ceea ce privește proiectul de reabilitare a drumului rural dintre localitățile Villamanrique de la Condesa (Sevilla) și El Rocío (Huelva) (denumit în continuare „proiectul de reabilitare a drumului rural").

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

2 Potrivit celui de al șaselea considerent al Directivei habitate, „pentru a menține sau a readuce habitatele naturale sau speciile sălbatice de importanță comunitară la un stadiu corespunzător de conservare, trebuie desemnate arii speciale de conservare,

astfel încât să se creeze o rețea ecologică europeană coerentă, conform unui program bine stabilit".

3 Conform articolului 3 alineatul (1) din Directiva habitate, „[s]e instituie o rețea ecologică europeană coerentă, care să reunească ariile speciale de conservare, cu denumirea de Natura 2000. Compusă din situri care adăpostesc tipurile de habitate naturale enumerate în anexa I și habitatele speciilor enumerate în anexa II, această rețea permite menținerea sau, după caz, readucerea la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală a tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor respective."

4 Articolul 4 din Directiva habitate are următorul cuprins:

„(1) Pe baza criteriilor stabilite în anexa III (Etapa 1) și a informațiilor științifice pertinente, fiecare stat membru propune o listă de situri de pe teritoriul său, indicând, pentru fiecare dintre ele, tipurile de habitate naturale din anexa I și speciile indigene din anexa II adăpostite de respectivul sit. […]

Lista este transmisă Comisiei în termen de trei ani de la notificarea prezentei directive, însoțită de informații despre fiecare sit. […]

(2) Pe baza criteriilor stabilite în anexa III (Etapa 2) și, atât în cadrul fiecăreia dintre cele cinci regiuni biogeografice prevăzute la articolul 1 litera (c) punctul (iii), cât și al ansamblului teritoriului prevăzut la articolul 2 alineatul (1), Comisia stabilește, în acord cu fiecare stat membru, un proiect de listă a siturilor de importanță comunitară [denumite în continuare «SIC»], pornind de la listele întocmite de statele membre și punându-le în evidență pe acelea care adăpostesc unul sau mai multe tipuri de habitate naturale prioritare sau specii prioritare.

[…]

Comisia adoptă, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 21, lista siturilor selectate ca [SIC], cu evidențierea celor care adăpostesc unul sau mai multe tipuri de habitate naturale prioritare sau specii prioritare.

[…]

(5) De îndată ce este inclus în lista menționată la alineatul (2) paragraful al treilea, orice sit este supus dispozițiilor articolului 6 alineatele (2), (3) și (4)."

5 Printre speciile de importanță comunitară menționate în anexa II la Directiva habitate se numără, în calitate de specie prioritară, *Lynx pardina* (denumit în continuare „linxul iberic"). La articolul 1 litera (h) din această directivă, „speciile prioritare" sunt definite ca „speciile prevăzute la litera (g) punctul (i), a căror conservare a devenit o responsabilitate de prim rang pentru Comunitate, având în vedere procentul din aria lor de extindere naturală care intră în teritoriul prevăzut la articolul 2".

6 La alineatul (2) al articolului 6 din Directiva habitate, articol care stabilește un regim de protecție a SIC-urilor, se prevede:

„Statele membre iau măsurile necesare pentru a evita, pe teritoriul ariilor speciale de conservare, deteriorarea habitatelor naturale și a habitatelor speciilor, precum și

perturbarea speciilor pentru care au fost desemnate respectivele arii, în măsura în care perturbările respective ar putea fi relevante în sensul obiectivelor prezentei directive”.

7 Articolul 12 alineatul (4) din Directiva habitate are următorul cuprins:

„Statele membre instituie un sistem de control al capturii și uciderii accidentale a animalelor din speciile enumerate în anexa IV litera (a). Pe baza informațiilor astfel obținute, statele membre iau măsuri suplimentare de cercetare sau de conservare, pentru a se asigura că uciderile sau capturile accidentale nu au un impact negativ foarte puternic asupra speciilor respective”.

8 Linxul iberic figurează printre speciile enumerate în anexa IV litera (a) din Directiva habitate.

Situația de fapt și procedura precontencioasă

9 În luna decembrie 1997, Regatul Spaniei a propus ca SIC parcul natural Doñana, având în vedere, în special, prezența linxului iberic.

10 În luna noiembrie 1999, și anume între momentul în care acest sit fusese propus și cel în care a fost înscris efectiv de către Comisie ca SIC, a fost adoptat proiectul de reabilitare a drumului rural. Acesta înconjoară și traversează în parte parcul natural Doñana.

11 Considerând că reabilitarea drumului respectiv fusese realizată fără luarea tuturor măsurilor necesare pentru a evita producerea de efecte negative asupra mediului, în special asupra linxului iberic, la 1 aprilie 2004, Comisia a adresat Regatului Spaniei o scrisoare de punere în întârziere prin care statul membru era criticat pentru că nu își îndeplinise, printre altele, obligațiile care îi reveneau în temeiul articolelor 6 și 12 din Directiva habitate.

12 Pentru a ține seama de Hotărârea Dragaggi și alții, citată anterior, la 4 iulie 2006, Comisia a adresat Regatului Spaniei o scrisoare de punere în întârziere complementară. În cuprinsul acesteia, Comisia indica faptul că Regatul Spaniei nu își îndeplinise obligațiile care îi revin în temeiul Directivei habitate, astfel cum a fost interpretată în hotărârea menționată, precum și în temeiul articolului 12 alineatul (4) din directivă. În această privință, Comisia reamintea importanța prezenței linxului iberic în zona în care fusese realizat proiectul de reabilitare a drumului rural și indica faptul că transformarea acestui drum rural în șosea diviza habitatul natural al acestei specii și o expunea la riscul uciderii accidentale, având în vedere că măsurile de protecție nu puteau fi considerate adecvate.

13 La 19 iulie 2006, prin Decizia 2006/613/CE de adoptare, în conformitate cu Directiva 92/43, a listei siturilor de importanță comunitară pentru regiunea biogeografică

mediteraneeană (JO L 259, p. 1), Comisia a inclus în această listă parcul natural Doñana.

14 Prin scrisoarea din 25 septembrie 2006, Regatul Spaniei a răspuns că, după punerea în practică a măsurilor corective, nu se mai produsese nicio coliziune și că, aparent, fără a-l exclude, măsurile de protecție reduceau enorm riscul de coliziune.

15 Considerând că încălcarea dreptului Uniunii continua, la 18 octombrie 2006, Comisia a emis un aviz motivat în care reitera criticile anterioare și invita Regatul Spaniei să se conformeze avizului respectiv în termen de două luni de la primirea acestuia.

16 Drept răspuns, la 18 decembrie 2006, Regatul Spaniei a trimis un raport al Junta de Andalucía, în care se sublinia încă o dată faptul că, de la punerea în practică a măsurilor corective, nu se mai produsese nicio coliziune cu lincși iberici.

17 Considerând că situația continua să nu fie satisfăcătoare, la 10 iulie 2008, Comisia a introdus prezenta acțiune.

Cu privire la acțiune

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe pretinsa neîndeplinire a obligației de a nu autoriza o intervenție care ar compromite serios caracteristicile ecologice ale sitului respectiv, ce revine statului membru pârât în temeiul Directivei habitate

Argumentele părților

18 Comisia susține că, realizând reabilitarea drumului rural în cauză fără a pune în același timp în practică măsurile de protecție adecvate, Regatul Spaniei a efectuat o intervenție care a alterat în mod semnificativ caracteristicile ecologice ale SIC-ului astfel cum fusese propus, acesta fiind considerat un sit indispensabil pentru linxul iberic.

19 Astfel, în pofida măsurilor corective care au fost adoptate de autoritățile spaniole, această intervenție, care a avut loc într-o zonă deosebit de sensibilă pentru subzistența linxului iberic, ar fragmenta habitatul acestei specii, ar îngreuna dispersarea exemplarelor tinere de lincși, precum și legătura dintre diferitele „nuclee teritoriale" și ar expune mai ales exemplarele tinere la un pericol de ucidere prin coliziune. Ar rezulta de aici un risc de dispariție a acestei specii prioritare, în contradicție cu obligațiile din Directiva habitate astfel cum au fost interpretate în jurisprudența Curții.

20 Regatul Spaniei răspunde că drumul regional care asigură legătura dintre Villamanrique de la Condesa și El Rocío era și este în continuare un drum asfaltat, pe care autoritățile andaluze s-au limitat să îl conserve în mod adecvat. Prin urmare, nu se poate considera că ar fi avut loc o intervenție care să compromită în mod serios caracteristicile ecologice ale sitului. Presupunând chiar că aceasta ar fi fost situația, Regatul Spaniei ar fi adoptat, în orice caz, măsuri având ca obiect evitarea producerii unui prejudiciu pentru mediu.

Aprecierea Curții

21 Trebuie amintit că, în temeiul Directivei habitate, statele membre sunt obligate ca, în ceea ce privește siturile care adăpostesc tipuri de habitate naturale și/sau de specii prioritare și pe care le-au identificat pentru a le înscrie pe lista comunitară, să ia măsuri de protecție adecvate pentru a conserva caracteristicile siturilor respective. Prin urmare, statele membre nu ar putea autoriza intervenții care riscă să compromită în mod semnificativ caracteristicile ecologice ale acestora. Aceasta este situația în special atunci când o intervenție riscă să conducă la dispariția unor specii prioritare prezente în siturile respective (a se vedea în acest sens Hotărârea Bund Naturschutz in Bayern și alții, citată anterior, punctele 44 și 46).

22 Or, Comisia critică Regatul Spaniei tocmai pentru că a autorizat o intervenție care ar fi alterat grav caracteristicile ecologice ale SIC-ului propus și care ar risca să conducă la dispariția linxului iberic, o specie prioritară a cărei prezență în situl în cauză figurează printre motivele care au justificat ca parcul natural Doñana să fie propus ca SIC de statul membru pârât.

23 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, revine Comisiei sarcina de a stabili existența pretinsei neîndepliniri a obligațiilor. Într-adevăr, Comisia este cea care trebuie să prezinte Curții elementele necesare pentru ca

aceasta să verifice existența neîndeplinirii obligațiilor, fără a se putea întemeia pe vreo prezumție (a se vedea Hotărârea din 4 octombrie 2007, Comisia/Italia, C-179/06, Rep., p. I-8131, punctul 37, și Hotărârea din 10 septembrie 2009, Comisia/Grecia, C-416/07, Rep., p. I-7883, punctul 32).

24 Este cert că prima asfaltare a drumului rural care leagă Villamanrique de la Condesa de El Rocío a fost terminată în anul 1989. În ceea ce privește proiectul de reabilitare în cauză, executarea acestuia a fost autorizată în luna februarie 2000 și a fost subordonată luării de măsuri precum construirea de pasaje pentru faună, instalarea unei semnalizări adecvate și ridicarea unei împrejmuiri pentru protecția faunei de-a lungul tronsonului ce traversează zona forestieră, care este zona cea mai favorabilă pentru conservarea linxului iberic. Reabilitarea drumului rural a fost terminată în luna iulie 2001. Cu toate acestea, o serie de măsuri corective suplimentare au fost puse în practică treptat și au fost finalizate în luna noiembrie 2004. Din dosar reiese că, deși lucrările de asfaltare nici nu au alterat traseul drumului în cauză și nici nu au modificat dimensiunile acestuia, i-au schimbat utilizarea, transformându-l din drum rural în șosea. Această reabilitare a avut ca efect intensificarea traficului, mai ales cel al autoturismelor, și creșterea vitezei vehiculelor care circulă pe drumul respectiv.

25 Nu se contestă că, în general, infrastructurile liniare de transport pot constitui o veritabilă barieră pentru anumite specii vizate de Directiva habitate și, fragmentând astfel aria lor de extindere naturală, pot favoriza endogamia și deriva genetică în cadrul acestor specii. Cu toate acestea, nu rezultă că reabilitarea în cauză are efectiv un impact real asupra fragmentării habitatului linxului iberic.

26 În această privință, trebuie arătat ceea ce urmează.

27 Din studiul referitor la recensământul populației de lincși iberici în Spania și în Portugalia [El Lince ibérico (*Lynx pardinas*) en España y Portugal – Censo – diagnóstico

de sus poblaciones, Guzmán, J. N., y al., Ministerio de Medio Ambiente, 2004] reiese că aproximativ jumătate din populația de lincși iberici care trăiește în parcul Doñana este concentrată pe 20 % din suprafața acestuia, exact acolo unde se află populațiile cele mai numeroase de iepuri, principala lor hrană.

28 Pe de altă parte, din cauza lipsei de iepuri pe 75 % din aria în care este prezent linxul iberic, numărul teritoriilor de reproducere a scăzut de la aproximativ 12 la maximum 8.

29 În plus, din rezumatul raportului final de activitate elaborat de autoritățile spaniole și care privește perioada cuprinsă între 1 iulie 2002 și 30 iunie 2006 (Recuperación de poblaciones de Lince ibérico en Andalucía, Proyecto Life nº 02NAT/E/8609, Consejería de Medio Ambiente, Septiembre 2006) rezultă că era important să se favorizeze legătura dintre diferitele teritorii care adăpostesc populația de lincși iberici din regiunea Doñana, dat fiind că această populație este compusă mici „nuclee teritoriale" între care tranzitează exemplarele care se dispersează.

30 În special, din dosar reiese că nucleul originar cel mai important de lincși iberici mici se află în zonele forestiere din Coto del Rey, în parcul natural Doñana, și din Matasgordas, în parcul național Doñana. Din acest nucleu, exemplarele tinere de lincșii iberici au două linii principale de dispersare, una către nord, care traversează drumul rural asfaltat ce leagă Villamanrique de la Condesa de El Rocío, iar alta către vest.

31 Or, în luna noiembrie 2006, opt pasaje pentru faună, precum și două poduri fuseseră amenajate pentru a asigura permeabilitatea drumului respectiv și, prin urmare, pentru a evita efectul de barieră rezultat din transformarea acestuia în șosea regională.

32 Este adevărat că, potrivit unui raport al WWF/Adena din luna septembrie 2007 (Informe sobre el camino agricola asfaltado Villamanrique de la Condesa [Sevilla] – El Rocío [Huelva]), pasajele pentru faună care au fost amenajate s-ar fi dovedit inutilizabile și inutile din cauza unor defecte de concepție și a lipsei de întreținere sau de punere în aplicare a măsurilor corective complementare.

33 Cu toate acestea, raportul tehnic redactat de biroul de consultanță Inerco în luna noiembrie 2006 la cererea orașului Villamanrique de la Condesa (Informe Técnico sobre las medidas correctoras adoptadas en las obras de adecuación del firme de la via Villamanrique – El Rocío [Sevilla – Huelva]) indică faptul că numărul de pasaje pentru faună care traversează drumul în cauză, precum și concepția acestora au fost considerate adaptate la caracteristicile drumului, pe care urmăresc să îl facă permeabil. Funcționalitatea acestora nu ar fi limitată decât în caz de ploi excepționale.

34 Deși, după cum a remarcat Comisia, citând raportul privind supravegherea eficacității măsurilor corective puse în aplicare pe drumul rural asfaltat care leagă Villamanrique de la Condesa de El Rocío (Informe de seguimiento de la eficacia de las medidas correctoras establecidas en el camino agrícola asfaltado Villamanrique de la Condesa – El Rocío, Junta de Andalucía Consejería de Medio Ambiente, 16 marzo de 2008), între luna martie 2006 și luna februarie 2007, utilizarea pasajelor de către linxul iberic a putut fi confirmată numai de patru ori în această perioadă de un an, este de asemenea adevărat că, la acel moment, populația totală estimată de lincși iberici din parcurile Doñana nu atingea nici măcar 50 de exemplare. De altfel, în raportul final de activitate citat la punctul 29 din prezenta hotărâre se arată că, din verificările efectuate, există un schimb de exemplare de lincși iberici între diferitele teritorii ale regiunii Doñana. În această privință, potrivit raportului de supraveghere menționat, pasajele pentru faună sunt acoperite cu suficientă vegetație pentru a încuraja animalele să le utilizeze, iar pantele de acces la pasaje sunt perfect practicabile pentru lincși.

35 Mai mult, astfel cum este indicat în raportul final de activitate, datorită faptului că au fost capturate 13 exemplare și datorită programului de creștere în captivitate, s-au născut doi pui din părinți care provin din populația regiunii Andujar-Cardeña și, respectiv, din cea a regiunii Doñana. Acest lucru ar fi reprezentat un pas înainte către menținerea variabilității genetice actuale.

36 Având în vedere cele de mai sus, nu se poate considera că a fost dovedit corespunzător cerințelor legale că realizarea proiectului de reabilitare a drumului rural a avut, ca atare, un impact real asupra fragmentării habitatului linxului iberic în regiunea Doñana.

37 În ceea ce privește pretinsul grad ridicat de risc de coliziune la care ar fi supuși lincșii iberici din regiunea menționată în urma realizării proiectului de reabilitare a drumului rural, trebuie constatate următoarele.

38 Comisia a citat proiectul inițial al documentului intitulat „Mobilitate durabilă, securitate rutieră și conservarea faunei sălbatice în regiunea Doñana" (Borrador, Movilidad sostenible, seguridad vial y conservación de la fauna silvestre en la comarca de Doñana), transmis de autoritățile spaniole la 18 decembrie 2006, care indică faptul că coliziunile dintre lincși iberici și vehicule au devenit una dintre principalele cauze de mortalitate pentru lincșii iberici din regiunea Doñana și, prin urmare, un factor determinant pentru viabilitatea în viitor a populației. Potrivit proiectului inițial, această situație a fost agravată de doi factori principali, și anume mărirea numărului de drumuri asfaltate, în special în ultimul deceniu al secolului al XX-lea, și intensificarea circulației rutiere în întreaga regiune, prin creșterea utilizării turistice și comerciale a drumurilor principale, și creșterea utilizării drumurilor rurale asfaltate.

39 Potrivit studiului menționat la punctul 27 din prezenta hotărâre, în perioada 2000-2003, zece lincși iberici și-au pierdut viața în urma unor coliziuni în regiunea Doñana. Or, este cert că, în această perioadă, doar un singur linx iberic a murit în urma unei coliziuni pe drumul rural care leagă Villamanrique de la Condesa de El Rocío.

40 În 2004, un alt linx iberic a fost ucis pe acest drum.

41 Cu toate acestea, nu se contestă faptul că, de când a fost terminată punerea în aplicare a măsurilor corective suplimentare, în luna noiembrie 2004, nu a mai fost accidentat niciun linx iberic pe drumul respectiv, cel puțin până la finalizarea procedurii scrise în fața Curții, la 23 februarie 2009.

42 În această privință, trebuie amintit că măsurile corective constau în adoptarea de măsuri de descurajare a vitezei și de semnalizare corespunzătoare, în instalarea unei împrejmuiri pentru protecția vertebratelor, precum și în amenajarea unor pasaje pentru faună, a unor poduri și a unor drenaje.

43 Astfel, în ceea ce privește măsurile de descurajare a vitezei și semnalizarea, din raportul întocmit de Inerco, citat la punctul 33 din prezenta hotărâre, rezultă că măsurile ce au ca obiect descurajarea excesului de viteză care au fost adoptate de autoritățile spaniole au permis să fie observată pe drumul rural în cauză o scădere apreciabilă a vitezei de circulație în raport cu cea care era înregistrată în urmă cu câțiva ani.

44 Cu toate acestea, din studiul referitor la parcul natural Doñana realizat în 2006 (Estudio de 2006 del Parque Natural de Doñana) rezultă că vitezele medii înregistrate pe drumul respectiv depășesc limitele autorizate.

45 În acest context, raportul citat la punctul 34 din prezenta hotărâre concluzionează că, deși la ora actuală măsurile luate par să dea rezultate bune, toate măsurile adoptate pot fi ameliorate prin controale de viteză, printr-o întreținere intensivă a tuturor dispozitivelor sau chiar prin adoptarea de noi măsuri.

46 În ceea ce privește împrejmuirea de protecție, raportul întocmit de WWF/Adena, citat la punctul 32 din prezenta hotărâre, indică faptul că aceasta nu a fost montată pe toată lungimea drumului rural care leagă Villamanrique de la Condesa de El

Rocío, lipsind de pe o latură de-a lungul unui tronson de aproximativ 3 kilometri. Prin urmare, accesul linxului iberic la drum nu ar fi împiedicat pe această porțiune. Potrivit raportului întocmit de Inerco, citat la punctele 33 și 43 din prezenta hotărâre, montarea împrejmuirii menționate a fost realizată în întregime, iar măsurile care au fost adoptate în această privință trebuie considerate adecvate în raport cu obiectivele urmărite, deși este necesară verificarea împrejmuirilor pentru a se garanta continuitatea acestora. În plus, deschiderea accidentală a unor garduri ar fi permis în mod excepțional trecerea faunei.

47 Raportul de supraveghere citat la punctele 34 și 45 din prezenta hotărâre indică faptul că, în ceea ce privește porțiunea de 11 000 de metri din drumul rural menționat care traversează parcul natural Doñana, primii 9 300 de metri, care corespund zonei forestiere ce constituie un habitat favorabil linxului iberic, sunt înconjurați în întregime de un gard de protecție pe ambele laturi ale șoselei. Cât privește ceilalți 1 700 de metri, aceștia nu sunt împrejmuiți întrucât șoseaua traversează o zonă inundabilă și are rol de vad atunci când au loc inundații importante. În final, nu ar exista în această porțiune niciun fel de vegetație arborescentă sau arbustivă, terenurile fiind destinate pășunatului.

48 Pe de altă parte, din documentul întocmit la inițiativa Comisiei Naționale pentru Protecția Naturii din Regatul Spaniei și intitulat „Norme tehnice pentru concepția pasajelor pentru faună și a împrejmuirilor perimetrale” („Prescripciones técnicas para el diseño de pasos de fauna y vallados perimetrales”), la care Comisia a făcut trimitere, reiese că pentru linxul iberic sunt recomandate împrejmuirile din sârmă împletită sau electrosudată, care trebuie să aibă o înălțime de 2 metri deasupra solului. Or, este cert că gardul de protecție despre care este vorba în speță corespunde specificațiilor recomandate, care, contrar celor susținute de Comisie în cuprinsul replicii, nu sunt în niciun caz inaplicabile în privința drumurilor ce prezintă caracteristicile drumului în cauză.

49 În final, se indică în raportul de supraveghere menționat că, în calitate de măsură corectivă asociată cu împrejmuirile de protecție și pentru a facilita salvarea linxului iberic în ipoteza în care acesta ar intra pe drumul în cauză, au fost instalate un număr suficient de puncte de ieșire de-a lungul întregii împrejmuiri, concentrate în apropierea punctelor de acces posibile, cum sunt intersecțiile sau locurile unde încep și se termină gardurile. Or, eficacitatea acestor puncte de ieșire nu ar fi putut fi încă

verificată, în măsura în care împrejmuirile și-ar fi îndeplinit bine rolul și niciun exemplar de linx iberic nu le-ar fi putut traversa.

50 În ceea ce privește pasajele pentru faună, podurile și drenajele, trebuie să se facă trimitere la punctele 32-34 din prezenta hotărâre.

51 Având în vedere toate elementele de mai sus, apreciate în ansamblu, se impune să se constate că nu a fost făcută de Comisie dovada că realizarea proiectului de reabilitare a drumului rural a determinat un risc ridicat de coliziune pentru linxul iberic.

52 Astfel, deși anumite elemente din dosar par să indice că situația din ansamblul sitului Doñana ar putea să nu fie satisfăcătoare în raport cu cerințele referitoare la conservarea linxului iberic, în special din cauza numărului relativ ridicat de exemplare din această specie prioritară ucise prin coliziune, elementele de probă de care dispune Curtea nu îi permit să constate că proiectul de reabilitare a drumului rural, însoțit de măsuri corective, constituie ca atare o intervenție ce riscă să conducă la dispariția linxului iberic din situl respectiv și care, prin urmare, riscă să compromită în mod semnificativ caracteristicile ecologice ale acestui sit.

53 În consecință, se impune respingerea primului motiv.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe pretinsa neîndeplinire a obligațiilor care revin statului membru pârât în temeiul articolului 12 alineatul (4) din Directiva habitate

Argumentele părților

54 Comisia susține că, deși autoritățile spaniole au recunoscut uciderea accidentală a unui număr de trei lincși iberici pe drumul rural care leagă Villamanrique de la Condesa de El Rocío, în 1996, în 2002 și, respectiv, în 2004, acestea nu au instituit un control strict al uciderilor accidentale ale lincșilor iberici pe drumul asfaltat în discuție și nu au luat măsurile de conservare necesare pentru a se asigura că aceste uciderii accidentale nu au un impact negativ foarte puternic asupra acestei specii protejate.

55 Regatul Spaniei răspunde că a adoptat măsuri care s-au dovedit adecvate și care reduc drastic riscul producerii de uciderii accidentale. Pe de altă parte, autoritățile spaniole ar asigura o supraveghere satisfăcătoare a măsurilor adoptate și ar continua studierea unor noi măsuri eventual și mai potrivite în ceea ce privește conservarea și ameliorarea speciei.

Aprecierea Curții

56 În temeiul articolului 12 alineatul (4) din Directiva habitate coroborat cu anexa IV litera (a) la aceasta, statele membre instituie un sistem de control, printre altele, al uciderii accidentale a lincșilor iberici. Pe baza informațiilor astfel obținute, statele

membre iau măsuri suplimentare de cercetare sau de conservare pentru a asigura și că uciderile accidentale nu au un impact negativ foarte puternic asupra speciilor respective.

57 În ceea ce privește instituirea unui sistem de control al uciderii accidentale a lincșilor iberici, trebuie arătat că, potrivit rezumatului raportului final de activitate citat la punctul 29 din prezenta hotărâre, a fost creată o bază de date, întocmită potrivit unor criterii geografice, privind mortalitatea linxului iberic din cauze nenaturale, printre care coliziunile. În acest mod, au putut fi determinate zonele care reprezintă cele mai mari riscuri pentru linxul iberic în aria sa de răspândire.

58 În ceea ce privește măsurile de conservare necesare pentru asigurarea faptului că uciderile accidentale nu au un impact negativ foarte puternic asupra linxului iberic, considerațiile expuse în legătură cu primul motiv și care au justificat respingerea acestuia pot fi, în esență, reluate în speță.

59 În situația de față, astfel cum a susținut Regatul Spaniei, faptul că autoritățile spaniole continuă studierea unor noi măsuri de natură să îmbunătățească condițiile de conservare și de ameliorare a speciei nu poate, ca atare, să conducă la constatarea că măsurile adoptate sunt neadecvate în raport cu obiectivul articolului 12 alineatul (4) din Directiva habitate, indicat *in concreto* la punctul precedent.

60 Prin urmare, se impune respingerea celui de al doilea motiv.

61 Din toate cele de mai sus și fără a fi necesară pronunțarea cu privire la cauza de inadmisibilitate invocată de Regatul Spaniei în memoriul în duplică și întemeiată pe

caracterul pretins vag și imprecis al primului motiv, rezultă că se impune respingerea acțiunii Comisiei.

Cu privire la cheltuielile de judecată

62 Potrivit articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Regatul Spaniei a solicitat obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată, iar Comisia a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Obligă Comisia Europeană la plata cheltuielilor de judecată.

Semnături